

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Alegerea de Episcop.

A trecut un an și mai bine decînd dieceza noastră, izbită de viforul nepotolit al ispitelor, nu poate cu-una-cu-două ajunge la liman. Cîrmuitorul a adormit. Ear străduințele corăbierilor de-a o scăpa, de nesiguranța înfiorătoare, a rămas fără rezultat. Frica s'a sălășluit în inimile multora din cei rămași fără povățuitor pe drumul greu și nesigur, ca și odinioară în inimile apostolilor din corabia de pe Marea Tiberiadei, cînd Mîntuitorul adormise la cîrmă, ear valurile furioase își deschiseseră gîtlejul lor îngrozitor, gata să înghiță nădejdi, dorințe, planuri, — tot.

Atreiaoră s'a adunat, astăzi, soborul diecezei noastre ca să-și aleagă un înțelept cap, de al căruî cuvînt și viforul și deznădejdea din suflete să dispară, ca, nainte de asta cu douăzeci de veacuri, pe lacul Ghezarului, ear naea bisericii, ocîrmuită cu înțelepciune, să-și poată face drumul în liniște până la limanul de mîntuire.

Soarta a căzut pe protosinghelul

Dr. Miron Cristea

care a întrunit 31 de voturi.

A mai primit protosinghelul *Dr. Iuliu Olariu* 24 voturi; 2 bile albe.

Întu mulți ani Stăpîne!

Nevoi interne.

II.

„Preferind și renunțînd la succese momentane, noi, cei de azi, să ogorim pămîntul și s'aducem jertfe multe, ca astfel să putem culege mine-poimîne roadele muncii noastre, sau, de nu le vom putea culege noi, să le poată culege generațiile viitoare“ — zice un distins economist despre înființarea reuniunilor. Dar la noi cu greu se poate ajunge la așa ceva, maicuseamă în starea de amorțală-latentă în care ne aflăm. Căci, la noi, de începe cineva ceva, e luat de alții în rîs; că vezi, Doamne, nu pot fi toți așa de talentați, cum sînt unii cînd e vorba de bani și de buzunarul lor. Pentru a se înființa la noi reuniuni, se cer jertfe enorme. Va trebui să apucăm o cale grea, din jos în sus, și pe care va trebui să asudăm mult până s'ajungem la liman. Dar orcît de grea va fi calea pe care voim a purcede, să nu disperăm, să nu renunțăm la idea sulevată de oameni cu tragere de inimă pentru bunăstarea și înflorirea acestui popor, ci cu voință de fer, să facem ceva, să nu ne lăsăm cu-una-cu-două. Și ca nimeni să nu poată contesta acestea, voi percurge în șirul unei povestiri o întîmplare reală și adevărată. Niște harnici și modești muncitori din Rochalde (Anglia) înainte de asta cu 65 de ani (1844) au înființat o reuniune de consum cu un capital de 280 floreni (!). La 1895, adecă după o jumătate

de secol în urmă, această reuniune avea 900 membri cu 72,000 floreni. Ear azi are 14,000 membri și un capital de 4.500,000 floreni, cu un venit de 720,000 floreni, adecă, în mediu, 50 floreni de fiecare membru. Unde e apoi câștigul principal al membrilor, care constă în procurarea de articoli ieftini și mai buni; apoi câștigul moral: deprindere la ordine, la disciplină și, ce e mai mult, încrederea în puterile lor proprii. E adevărat, că acest caz e cel mai clasic în istoria și viața reuniunilor. Dar așa putea aduce multe cazuri de acestea din viața popoarelor din Elveția, unde din mică reuniuni de consum și valorisare, pornite din sufletul și trebuințele poporului, s'a ajuns azi la bunăstare și înflorire. La 1865 era o singură reuniune în Basel, ear azi sînt peste 450 de reuniuni puternice, la o populație de 3 $\frac{1}{2}$ milioane, decî, cam la 10,000 locuitori o reuniune.

Pe această cale trebuie să mergem și noi, dacă voim să facem un lucru bun și folositor. Orcît de greu va fi, trebuie să ne apucăm, fără întîrziere, de lucru, căci orce zi perdută e un pas remas în urma altor popoare mai culte și cu mai mult spirit practic. Cred că se vor găsi la noi cîțiva oameni cu caractere puritane, cari să se pună pe lucru. Trist ar fi dacă în veacul al XX-lea nu s'ar găsi măcar 20—30 credincioși cari să se hotărască a păși pe urmele cinstiților pioneri din Rochalde, bineînțeles fără

FOILETON.

Vălenii-de-Munte

și cursurile d-lui Nicolae Iorga.

— Icoane răzlețe. —

11) De Mihail Gașpar.

D-nul *Dr. I. Răducanu* a vorbit în patru lecții despre societățile cooperative, despre rostul, favorul și uriașa însemnătate ce o au în viața economică a poporului românesc.

Cursurile d-nului Răducanu au plăcut mult. A contribuit direct la aceasta știința d-nului Răducanu, dar a contribuit indirect și o altă însușire a d-sale: gingășia.

Rar am mai întîlnit om de o simpatie ca d-nul Răducanu. Și cuconițelor le plăcea de dînsul, o dovadă că natura n'a fost zgîrcită cînd a dăruit pe d-nul Răducanu.

În cele patru lecții a făcut istoricul însoțirilor, începînd cu Angia și apoi rînd pe rînd în celelalte țări, până ce a ajuns la Români. Vorbînd despre cooperații la poporul românesc, a trebuit să subdivizeze istoricul după divizarea neamului românesc, avîndu-și fiecare colț propriul său istoric, propria sa fază de dezvoltare. Căci altfel s'a conceput și dezvoltat mișcarea cooperativă la Bucovina, altfel în Ardeal și Bănău, și cutotul deosebit earăși la Români din regat.

Cursurile au avut o importanță deosebit de mare prin faptul că, tocmai acum, mișcarea coo-

perativă în România a luat un avînt foarte mare, întrecînd pe Români din Bucovina, la cari s'a conceput această idee pentru întîiadată. Cititorii ziarelor își vor aduce bine aminte de congresul ținut în toamna anului acestuia, de congresul cooperativelor țărănești din România, la Ploești, la care s'a remarcat și ferventul propagator — unicul — al sistemului cooperativ dela noi, d-nul *V. Osvadă*. Tema d-nului Răducanu avea, decî, o actualitate de rangul întîi.

Noi cei din Banat în special, dar și cei din Transilvania, considerînd raporturile mai suportabile economice ale țărănimii, nu prea ne încumetăm cu rostul acestor salutare instituții. Știam că la noi nu sînt, că erau să se 'njghebeze, dar nu s'au putut din cauză foarte simplă: nu avem oameni pricepători. Afară de unicul *V. Osvadă*, nu avem unul pe care cu suflet liniștit l-aș putea pune în fruntea unei cooperative. Ear a pune pe orcine, numai pentru a ne produce cu cooperative, nu ar avea înțeles. Am ajunge în scurtă vreme la situația de a vedea că se pun în frunte, nu cei ce pricep mai mult, ci cari au mai multe acții, măcar că raportul între cap și pungă, respective în ceiace privește cuprinsul lor, arată horende devierî, uneori.

Pentru Români din liberul regat, însă, unde sistemul de stoarcere, a țaranului și a pămîntului deopotrivă, a cauzat ravagii atît de mari, încît zecî de ani vor trebui până ce se vor repara, sistemul cooperativ a fost o necesitate.

Cadrul foitelor nu-mi prea îngădue o deviere prea mare, dar pot spune că dacă m'ași pune să

dau un tablou al celor văzute de mine cu proprii mei ochi în Țara românească în ceiace privește economia pestetot, ceice ar citi, ori nu mi-ar da crezămînt, ori s'ar îngrozi. O vorbă numai, o singură icoană:

Sînt comune întregi în cari uu este o singură vacă!

Poftim a vă face, din acest singur lucru, întreg tabloul acela negru de mizerii și robie sufletească, care a reclamat, earăși ca o necesitate, revolta din 1907, sufocată în sînge nevinovat.

Să-și închipuiască orcine, ce va să însemne faptul, să nu ai nici o vacă în comună. Noi nici nu ne putem închipui lucrul acesta. Durere, există. Să spun de ce există. Fiindcă țaranul nu ar avea unde să-și țină vaca. Căci satul, începînd cu fundul grădinilor, e încungiurat de moșia boerească. Țaranii din România nu au izlaz, nu au unde-și scoate vita. Ca să-și poată paște vitele, depinde dela boer, dela bunăvoința lui: le dă, ori nu, voe, ca să pască, în contul unei grele plăti — în bani ori robotă — vitele. Eată de ce a perit economia de vite pestetot în România, economia care era pe vremi de un renume mondial. Și pentru a duce economie la grajd, țaranul român nu are încă pricepere. În toate accidentele vieții lui țaranul este legat de moșie, de boer, care rareori e om, mai totdeauna e numai boer, care vede în țaran un fel de mijloc prin exploatarea căruia fără nici o milă să-și poată trîndăvi în dragă voe viața la Paris ori Nizza.

Unde comunele nu sînt legate de moșii, e altă viață. B. o. toate părțile muntoase ale

pretensiunea de a ajunge cîndva la gloria și mărirea englezească.

Merg mai departe și zic, că în munca aceasta de reformă social-economică inițiatorii ar putea fi cu succes secundați și ajutați de „Asociația” noastră. În comitetul fiecărui despărțământ va fi un bărbat a cărui chemare, să nu fie alta decît, să țină în popor interesul viu pentru această mare acțiune social-economică. Avem mulți funcționari de bancă cvalificați, și și mai mulți necvalificați, cari încă ar putea da îmbold cu fapta și cuvîntul pentru intruparea acestei idei mărețe. Din partea „Asociației” să se facă scrieri mici populare, ca astfel să se poată da *sfaturi practice* de cel mai mare folos. Astfel „Asociația” ar face un lucru bun și folositor și nu s'ar angaja la lucrări de puțin folos practic și uneori chiar neoportune. Căci, astăzi întreaga activitate economică a acestei secțiuni se reduce la îndreptarea limbei comerciale și juridice, limbă, pe care, — ce-i mai curios — nici nu o avem. Un om cu mai mult spirit practic ar înțelege că numai afacerile frumoase și estinse pot face o limbă comercială și frumoasă și bună, cu alte cuvinte: esența și nu forma.

Aceasta ar fi reforma social-economică, care, după modesta mea părere, ar trebui cîntăcurînd întreprinsă, fie pentru a ne emancipa economic, fie pentru a ne vedea cîntămaidegrabă consolidați într'un întreg deplin și armonios dezvoltat.

I. Victoranu.

Optimismul nostru.

Mulți condamnă pesimismul, numindu-l o boală care aruncă asupra omenirii un văl negru. Dar, cu același drept cu care se timbrează pesimismul cu epitetul de „boală”, am putea numi și optimismul de o boală, și încă foarte lipicioasă.

A fi optimist, în felul cum sînt ai noștri, înseamnă să fi nepăsător dincaleafară, să cauți să te veselești încontinuu, chiar și atunci cînd ți-se surpă pămîntul de sub picioare.

Strămoșii noștri folosiau adeseori proverbul „*Apa trece, petrele rămîn*”, dar dacă a fost sfînt pentru ei acest proverb, d'aci nu urmează să fie și pentru noi. Observat-

România dau semne îmbucurătoare de progres pe toate terenele, învremece la șes, unde feudalismul e în floare viața stagnează cu desăvîrșire.

După rescoala dela 1907, cercurile conducătoare ale României au ajuns să dea o importanță cît-de-cît chestiei țărănești, aducînd niște legi prin care se prevede cuadevăr o îmbunătățire a sortii de rob a țaranului. S'au adus legi foarte frumoase concepute și admirabil silizate. Dar atît! Nu s'au tradus în practică. Tot ce s'a făcut, a fost un strop de mîngăiere într'o mare de necaz. Numai forma robiei economice s'a schimbat, încolo esența a rămas aceeași. Atunci, oamenii fără pretenții mari au ajuns la ideea, că țărănimea se poate ridica, își poate îmbunătăți soarta numai prin ea însăși. Prin propriile ei puteri. Așa au luat viața modestele însoțiri, obștiile țărănești, cari în cîțiva ani au ajuns la o înflorire cum nu s'a visat. Aceste însoțiri țărănești, conduse cu gînd bun și intențiu curate, de *învățători*, în 3 ani au cumpărat nu mai puțin decît 84 moșii boerești, pe lingă altele multe pe care le-au arendat numai. Și pe urma însoțirilor a încolțit bunăstarea, ce pîn'acum era necunoscută țaranului român. Anul acesta trecînd prin aceleași locuri prin care am trecut în 1904, deci cinci ani diferența — nu mai era să le recunosc.

O lume cu totul nouă a resărit pe urma activității cooperative. Și aici nu pot trece cu vederea un mare bine ce-l face statul, dînd în adevăr mîna de ajutor, prin acordarea de bani „Cassei Rurale” care earăși împrumută la rîndul

ei oare, că gigantică și puternică peatră de odinioară s'a tocit încetul cu încetul, încît azi pare mai mult o peatră moale, expusă în orice moment a se prefăce în nisipul mării spumegînde? Dezvoltarea aceasta au observat-o debunăseamă mulți, și s'a aflat și mijlocul acela chimic de fortificare prin care societatea noastră earăși s'ar putea strînge laolaltă.

Dar ce folos, cînd medicamentul îl ținem numai de paradă?

Deziluzionările, la cari ajungem adeseori, sînt a se atribui, în mare parte, lipsei de cultură?

De plîns nu ne putem plînge, că n'am avea mijloace prin cari cultura s'ar putea răspîndi.

Avem „Asociațiunea”, cu despărțămintele ei, „Societatea pentru fond de teatru”, diferite „Reuniuni” etc. Dar, oare putem fi mulțumiți, că, pentru cei mai mulți, ele există numai pe hîrtie? Dacă în toate centrele noastre s'ar dezvolta numai pe jumătate atîta activitate, cîtă ar trebui să se dezvolte, — ar fi deajuns, și am ajunge departe.

Delazăvoî.

IGIENĂ.

Căderea părului de pe cap

Și laicul știe că slăbirea nervilor, zguduirile sufletești, produc încăruntire, și căderea părului, chiar în curs de cîteva zile. Ocupația mentală unilaterală, lucrarea în localuri rău ventilate și în nemijlocita apropiere a lampei, alcoolul, fumatul preamult, deasemenea sînt cauza căderii părului. Suprîncordarea produce morbul de nervi numit de americani Beard *neurastenie*, a cărei urmare e și căderea părului de pe cap. Năntevreme numai bărbații erau espuși acestui rău; acum însă, în urma împrejurărilor sociale, începe să se iviască și la femei.

Mătreața este înaintevestitoarea slăbirii părului. Cercetînd mătreața sub microscop, aflăm că ea constă din celulele pelei și din unsoarea produsă de glandulele de sîu. Această apariție poate să fie atît de dezvoltată încît se formează o adevărată scoarță pe cap, și aceasta poate cauza căderea părului. Faptul că în unele glandule de sîu s'au găsit paraziți, a făcut pe unii să creadă că aceste ființe mici ar fi cauza că se produce mătreața. Ei zic că microorganiz-

ei cooperativele sînt. Aceste le spun pentru a ilustra încltva înșămîntatea cursurilor d-nului *Răducanu*, care este sufletul acestor cooperative. Și cînd te socoți că are numai 30 de ani. Dar l-a dat Dumnezeu și inimă și l-a dat și cap! Subt conducerea lui am vizitat cooperativa țaranilor din Drajna de jos, condusă de cei trei învățători ai comunei. Mărturisesc că am ramas frapat de cele văzute. Tocmai pe timpul cînd eram acolo, se zidia edificiu nou al cooperativei, cu o sală de citit pentru popor, cu bibliotecă, cu sală de teatru și concerte — toate prin țaranii pentru țaranii.

Cooperativele țărănești din România, după modesta mea părere, sînt menite a regenera întreaga viață economică a țării, ridicîndu-o la o treaptă care i-se cuvine. La noi nu s'au făcut încercări, special în Banatul nostru fîlos, nu. Și e rău, căci vedem zi de zi adevîrindu-se tot mai mult cuvintele poetului nostru Octavian Goga:

„.....
La noi înzadar ară plugul
Căci holdelor noastre cu spicul de aur,
Străinul le fură belșugul.”

Unde-i o economie rațională? Unde-i comerțul și industria românească? Nicăiri! Și prin urmare, banul cîștigat cu atîta sudoare românească îngroașă punga străinului vîrsîndu-se în buzunar străin, unde e pierdut penntru noi pentru totdeauna.

mele pătrund în glandulele de sîu și se dezvoltă atît de tare încît împedecă papila de a produce celule noi, și urmare e: căderea părului. Un lucru însă e limpede: Dacă pelea capului este împedecată în funcționarea ei, părul cade, și anume, întîi unii peri se scurtează, ear după un anumit timp urmează subțierea singuraticilor peri.

Cel mai potrivit mijloc de a cunoaște de timpuriu căderea părului, este metoda lui Pincus, care constă în următoarele:

Adunăm perii ce cad, cînd ne peptenăm, în trei zile una după alta, seara și dimineața. Perii de peste 6 țoli (16 centimetri) îi separăm de cei mai scurți.

Dacă numărul părului scurt face 1/3 parte din totalitatea părului căzut, — atunci e o boală de păr care recere tratament medical.

Dacă perii sînt scurți (cum sînt la bărbați și la femei cu părul tuns), atunci perii scurți cari au fost tăiați de foarfecă îi separăm de perii tineri cu vîrf. Și dacă numărul perilor tineri cu vîrf, de o lungime de 4-5 țoli (11-13 cm), face mai mult decît 1/4 sau 1/5 din totalitatea părului căzut, — e semn de o boală de păr.

În chipul acesta, atît medicul, cît și pacientul, are o măsură care-i servește spre a se orienta în privința succesului sau nesuccesului unei cure.

Cauza anatomică a procesului degenerativ al părului e de căutat la celulele, cari formează baza perilor tineri papilari, cari sînt insuficient dezvoltate.

Morbul începe a se dezvolta mai întîi în creștet și la frunte. În dezvoltarea sa mai departe, lasă deasupra frunții, la mijloc, un mînunchi de păr, ear restul capului devine chel (pleș). Un rol însemnat are, în dezvoltarea și în decurgerea morbului, dispoziția individuală, împrejurările igienice (încordarea prea mare la lucru, somnul prea mult, nutrirea prea îmbelșugată), apoi constituția fundamentului părului, felul creșterii părului și în fine dispoziția ereditară (în unele familii deja la tinerete cade părul).

Pacienții nu-și pot ajuta, fiindcă nu cunosc cauza căderii părului. Ca să le poată ajuta medicul, și dînsul are trebuința de o examinare amănunțită spre a constata în fiecare caz singuratic cauzele căderii părului, cari pot fi, cum am amintit, suferințe trupești ori sufletești, igienă necorespunzătoare etc.

Dr. I. Fometescu.

ECONOMIE.

Un mijloc foarte bun pentru a curăți cotețul găinilor de paraziți (păduchi ș. a. gînganii) este praful de var. Aruncăm pe părății și plafonul cotețului cîte 1-2 pumni din praful acesta, astfel, ca întreg cotețul să se umple de norul de praf. O parte din praful acesta se așează pe părății cotețului și în crepăturile părăților, unde nimicește orice ființă vietuitoare ce se află aci; ear restul prafului cade jos, și se scoate din coteț împreună cu gunoiul hoarelor.

CORESPONDENȚE.

Sasca-montană, 1 Novembre 1909.

Onorată Redacțiune,

Despre petrecerea și Concertul nostru din 8/21. Novembre a. c. vă raportează următoarele: Concertul a reușit foarte bine, atît cîntările cît și declamațiunile: „Orfanii” predată de ocnarul *Ilie Paulescu*, cît și „Mama Angelușa” predată de minerul june *Ioan Șelariu*. Laudă li-se cuvine atît choriștilor cît și conducătorului lor, d-nului *Damian Izverniceanu*, mai ales că noi abia din 3 în 3 săptămîni sîntem pe acasă și și-atunci cheltuim puținul timp liber earăși în școală la învățatură.

Public am avut foarte mult, grosul locuitorilor fiind mineri. Inteligenței și meseriașilor, atît din loc cît și din jur, le mulțumim și pe această cale pentru sprijinul lor și ne bucurăm că în viitor cuatît mai mult ne-om da truda să le mai facem din cînd în cînd cîteva ore vesele, și mai ales că venitul Concertului a fost destinat pentru pictarea bisericii noastre din localitate.

Acelora dintr'af noștri cari nu-și prea arată fețele la petrecerile noastre, nu știu ce să le mai zic. Pe alte locuri merg mai des, ear pe noi nu ne țin vrednic de sprijinul d-nealor. Pe ceice ne cunosc pe noi și așezămintele noastre, îi vom cunoaște și noi, și vor fi cunoscuți și de Dumnezeu.

Bufanul.

CRONICA.

† Augustin Bunea

Marți la ceasul 12 din zi a căzut, lovit de apoplexie, unul dintre cei mai înalți goruni din pădurea românească. Puternicul stilp al poporului românesc, și o podoabă a bisericii noastre gr. cat. rom. Canonicul *Augustin Bunea* a încetat din viață. Dumnezeu, până unde ni-se întinde suferința! Ce am păcătuit, să fim cu atita asprime loviți de soarta nemiloasă. Trecerea la cele eterne a acestui distins fruntaș al neamului nostru a făcut să curgă șiroaie de lacrimi și în palate și în colibele deznădăjduiților. Moartea lui Augustin Bunea înseamnă o pierdere negrăită pentru ceice se uitau la avântul său sufletec ca la un soare dătător de viață.

În fața acestui eveniment de restriște n'avem decît să ne ridicăm ochii în sus, către Părintele luminilor, de unde vine toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit, ca prin osîrdia celor povățuiți de dînsul, atotputernicia vremii să ne treacă mai lîn din melancolia acestui apus de soare la zorile mîngăitoare ale zilei de mine. Amin!

La 27 Novembre s'a sfințit noul palat al „Tribunei” din Arad. Actul sfințirii a fost săvîrșit de protosinghelul Roman Ciorogariu, care a rostit o vorbire frumoasă. Aa mai rostit vorbiri deputatul V. Goldiș, L. Bolcaș, O. Goga, deputatul Dr. V. Lucaciu, primarul Craiovei Ciocazan, directorul „Adevărului” C. Mille, Victor Bontescu, Dionisie Stoica, Bocu, etc. A produs mare impresie telegrama trimisă de profesorul N. Iorga: „Spirit nou în casă nouă”. Seara la oarele 8 1/2 a fost concertul Reuniunii femeilor din Arad.

Bravul nostru prieten, Macedoromânul *Mihail Fincea*, mare comerciant în Mladenovaț (Serbia) cu d-șoara *Eugenia A. Dimitrievici* (Belgrad) fidanțați. Sincere felicitări!

Tinăra nevestă *Elisabeta Dorca* născ. *Purgariu* din localitate, îmbolnăvindu-se greu în urma unei intoxicații cu dioxid de carboni dela călcatul rufelor, după ce a luat o medicină încontra înveninării, Sîmbăta trecută, până seara a și murit între dureri cumplite; ear Marți seara, după ce i-s'a făcut autopsia, a fost înmormintată în dăngănitul jalnic al clopotelor bisericii noastre gr. or. Sermana, Joi I-a fost nunta și la 2 zile s'a și despărțit de nemîngăiatul ei soț, de părinți și frate. Odihniască în pace, fie-I țărîna ușoară!

La Cacova s'a constatat că țărânul Vasile Burdia, care a fost găsit mort într-o trăsură din hotar, a fost omorît acasă de soția lui, care i-a pus cadavrul în trăsură și l-a dus ea, îmbrăcată în haine bărbătești, până înafară de sat.

Cook, descoperitorul polului nordic, a dispărut.

Ana Iacob născ. *Sretcu*, din Ticvaniul-mare, venind beată dela nuntă a căzut în fîntînă. Eată, unde duce beția.

Școala frumoasă din Iam, zidită prin zidarul Nicolae Drăganu din Vrâniuț, a fost colaudată Joi.

Duminecă, Luni și Marți, în 5, 6 și 7 Decembrie st. n. va fi expusă spre vedere publică la *Logoj*, în teatrul orașenesc, *mașina de zburat a lui Blériot*, cea mai nouă minune a veacului nostru. Prețul de intrare: 1 coroană de persoană.

Două cazuri de ciumă la Beyruth (Turcia).

Preotul S. D. Phelan din St. Louis, redactor al unei foi deacolo, cere că legea votului obștec să fie așa întocmită, că *fiecare cetățean să aibă atîtea voturi la alegeri cîți copii are în familie.*

Guvernul austriac a hotărît să bată piese de aur de 100 coroane, cari se vor pune încurînd în circulație. Noile monete vor avea aceeași mărime ca și piesele de argint de 5 coroane.

Pe insulele Teneriffa (colonie spaniolă în Oceanul atlantic), a erupt vulcanul Pico (înalt de 3700 m.), despre care se credea că e stîns. Ultima lui erupție a fost la anul 1698.

Senatul universității din Bonn a dizolvat asociația studenților germani, printre al cărei membri se afla cîndva și actualul împărat al Germaniei, cînd era student în drepturi. Motivul dizolvării nu se știe.

Dela suirea pe tron a dinastiei Mangiū, Chinezii aveau datorie să poarte coadă. Acum guvernul a hotărît desființarea acestei hotăriri. Întîi o vor tăia militarii, apoi studenții, pe urmă poliștii, toți slujbașii, etc. Cînd s'a poruncit să poarte coadă ca femeile, mulți Chinezi au primit mai bine moartea. Ce vor face acum, cînd coada se privește ca un lucru sfințit?

Reuniunea agronomică a comitatului Caraș-Severin își serbează anul viitor jubileul de 25 ani al existenței sale, cu care ocazie se va arangea o expoziție economică și industrială, în care se va vedea dezvoltarea economică a comitatului. Se fac deja de pe acum pregătiri sub conducerea prezidentului Aurel Issekutz. Zilele acestea va apare o broșură în limba română, germană și maghiară, care va servi spre orientarea agronomilor și industriașilor, și se va distribui gratuit celorce o vor cere, prin o cartă de corespondență, dela secretariatul acestei Reuniuni. Expoziția va avea loc între 20 și 30 Septembrie 1910, și va dura 5 zile.

Papa a primit dela credincioșii catolici din America de sud o petiție, în care dinșii cer ca Cristofor Columb, descoperitorul Americii, să fie pus între sfinți.

Ozonizarea apei, spre a ucide din ea toți microbii, pare a avea viitor. În America, pe țărmul lacului Ontario, s'a făcut o instalație mare pentru ozonizarea apei în orașul Lindsay.

Mine, Duminecă, a doua convenire socială în Timișoara. Remarcăm punctul 2 din program: *„Monografia orașului Timișoara”* de avocat *Pavel Rotariu*.

Dela 1 Ianuar „Neamul Românesc” al d-nului Iorga va apare zilnic, păstrîndu-și însă formatul actual.

Muzeul de Istorie naturală din Paris a primit, ca dar, scheletul unui *ichthyosaurus* aflat la Holzunden în Württenbrg. E cel mai bine păstrat din cite se află pe lume, cutotul întreg și nestruciat. Chiar și contururile pelei și ale înnoțtoarelor, cu toate cutele lor, sînt nestruciate.

Și Românii din America au sărbătorit centenarul lui Șaguna.

La sfîrșitul anului 1908 au fost în armata comună 161 ofițeri români activi, 75 ofițeri în rezervă, 100.298 soldați români, afară de honvezime și „landwehr”.

Bătrînul învățător pensionar *Amos Tulea* a ieșit, Sîmbăta la 27 Novembre, din temnița Seghedinului, unde a împlinit 6 luni de închisoare pentru publicarea unor articole în „Renașterea” de tristă memorie din Caransebeș.

Săptămîna trecută, Joi, a reposat la București profesorul *Petru Ciorogariu*, om în floarea vîrstei, fost dirigent al societății corale „Minerva”, unde a început a publica mai multe melodii frumoase și de valoare din popor. Veșnică pomenirea lui!

„Sentinelă” institut de economii și credit, a ținut Mercuri, la 1 Decembrie a. c. adunare generală extraordinară sub prezidiul d-nului *Petre Stoica*, cu care ocaziune s'a ridicat capitalul de acții dela 340.000 la 420.000 coroane. Funcționarilor li-s'a votat mulțumită protocolară.

Între stîncile Carstului, aproape de Quarnero, niște Croați săraci, cari adunau uscături, au dat peste un balon sflrțit și două cadavre omenești.

Petrecerea de Sîmbăta trecută, arangeată, de mai mulți tineri români, pentru Pomul de Crăciun al școlărilor săraci dela școala confesională ort. română din localitate, a reușit peste așteptare. A încurs din supresolviri și oferte benevole o sumă frumoasă. Venitul e: 330 cor. Comitetul arangeator exprimă mulțumită și pe această cale tuturor contribuenților.

Restaurantele și birturile din Berlin, conform unei hotăriri luate de proprietarii lor, vor fi ținute închise în preseara Crăciunului.

Tifus în Oradea-mare.

Starea sanitară a marelui scriitor Björnson s'a îmbunătățit.

Prea mulți tineri români se înscriu la facultatea de drepturi. Ar fi bine să se aleagă și alte cariere.

Conan Doyle, autorul lui „Sherlok Holmes”, a publicat o carte despre „Grozăviile din Congo”.

Revista franceză „La Nature” scrie: În Germania, cu deosebire, precum și în Austria, Anglia, Italia, este o credință foarte răspîndită că băile de soare sînt bune de leac contra tuturor boalelor. În stabilimente anume făcute pentru aceasta, adeptii acestui sistem se plimbă la soare în costumul cel mai sumar. Medicii și învățații s'au mulțumit să priviască această întoarcere la natură drept o copilărie nevinovată. Se pare însă că adjectivul din urmă trebuie scos, deoarece abuzul de băi de soare este vătămător pentru cele mai multe constituții. Medicul berlinez profesor Grawitz, susține că aceste băi pricinuesc boli primejdioase ca dermatita, tachycardita și bătăi de inimă neregulate. În unele cazuri îngrijite de el, turburările inimii au pricinuit sincope dese. În alte cazuri a constatat dureri de cap neîntrerupte, slăbiciune generală și turburări nervoase foarte rele.

BIBLIOGRAFIE.

„Biblioteca pentru toți” a avut o inspirație fericită cînd s'a hotărît a da, într'o ediție nouă, admirabila scriere a lui Dimitrie Cantemir *Descrierea Moldovei* sau *Descriptio Moldaviae*, cum sună titlul latinesc. Scrisă la 1716, cartea aceasta înfățișează o icoană fidelă a Moldovei pe timpurile acelea și dă detalii nenumărate atît în ce privește geografia țării cit și cu privire la starea politică și socială de acum două veacuri. În românește *Descrierea Moldovei* a fost tradusă de însuși autorul ei la 1718. Acea traducere însă nu s'a mai păstrat. Cea mai veche ediție românească păstrată e cea săvîrșită de Banul Vasile Vîrnav și tipărită la mănăstirea Neamțului la 1825. În urmă au apărut și alte ediții, ear la 1875 Academia română dă la lumină o traducere făcută direct din latinește de Papiu Ilariu și Iosif Hodoș. Iosif Nădejde, sub a cărui îngrijire a apărut ediția din „Biblioteca pentru toți”, a preferat traducerea dela Neamțu, care, deși e făcută după o traducere germană, e scrisă într'o prea frumoasă limbă românească. Versiunea Academiei e redată într'o limbă latinizată pocită și e imposibilă de citit. Odată cu interesantele date din trecut neamului românesc, cititorul găsește deci în volumul acesta al „Bibliotecii pentru toți”, (Nr. 507) și un model de limbă românească dela începutul veacului XIX-lea. Pe cit de plăcută la citit, pe cit de instructivă, scrierea aceasta poate interesa pe toată lumea. Imprejurarea că nu costă decît 30 bani, o recomandă atenției d-lor profesori-secundari pentru a îndemna pe elevi să și-o procure. A se cere la Librăria *Leon Alcalay*, București.

Mulțumită publică.

Cu ocazia Concertului rom. din 8/21 Novembre din Sasca-montană au suprasolvit: dd. Ion Murgu, preot 4 cor., Dr. Alexandru Coca, avocat și Iustin Chirilă, notar cercual cite 3 cor., Constantin Jianu din Ciclova-montană 2 cor., Ion Popovici, 1.50 cor., Alexandru Craioveanu 1 cor., Ioan Cozovici, Gheorghe Sporea și Gheorghe Danețiu cite 30 fileri. Primiască și pe această cale, mulțumirea noastră.

Alex. Băiașu, vicepreședinte.

Editor proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

Tîrg mare de crăciun!

Nainte de a Vă face cumpărăturile în capitală sau altundeva, nu întîrziați a-mi cerceta și

tîrgul mare de crăciun

Nimeni nu e îndatorat să cumpere. Fiecare lucră în interesul său, dacă vine să-mi vadă

podoabele pentru pomul de crăciun
expoziția de zahăr, toffelul de marfă actuală.

Cu stimă

BARTOLOMEU SAUBERMANN.

America!

Plecarea: din Havre în fiecare Sîmbătă.
din Wien în fiecare Marți.

◆ Linia franceză. ◆

Bilete de tren americane pentru oricare stațiune cu prețurile originale.
Informațiuni gratuite și franco numai prin Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-11 A se observa precis adresa!

De vinzare

casa Nr. 237 din Vrăniuț

constătătoare din 3 odăi cu grajd și grădină.

x-1

A se adresa la: **Iosif Nedici**, proprietar în Oravița-română.

A n u n ț.

Cele mai bune, mai moderne și mai durabile

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghețe, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghețe americane, vinătorești, ortopedice și alte feluri de ghețe de cea mai bună calitate, ca: ghețe de tină, camașle, ghețe de zăpadă, ghețe comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-21

Cu stimă

BENEDICT CSONGÁR

— Oravița. —

De vinzare o mașină de cusut pentru păpușari cu prețul de 50 cor.

„SENTINELA”

instituit de economii și credit ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuează toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștale cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

„PLUGARUL S. p. a.”

în Cacova (casele proprii)

  cu filiala în Goruia

primește depuneri pe lîngă libel și în cont-curent cu 5—6% și plătește și darea de venit după depuneri

— Cumpără și schimbă toffelul de monede și hîrtii de valoare. —

Acordă împrumuturi în cont-curent și pe obligațiuni fără termen și amortizare în condițiunile cele mai favorabile și anume pe lîngă intabulare cu 6—7%, ear personale curat cu 8%.

Escomptează cambii cu giranți și acoperire hipotecară.

Acordă avansuri pe hîrtii de valoare și cereale. Primește spre încasare mandate indigene și străine. — A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 cor. numai 2 fil.

Vitele asigurate pîn' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Mijlocește cumpărarea de mașinării și alte unelte agronomice.